

Cumartesi Anneleri/İnsanları 947. Hafta Gözlem Notları

Gözlemlenen etkinlik/toplantı/yürüyüş: Cumartesi Anneleri/İnsanları 947. Hafta Buluşması – Galatasaray Meydanı (Beyoğlu, İstanbul)

Gözlem tarihi: 20 Mayıs 2023

Gözlemci kurumlar: Hakikat Adalet ve Hafıza Çalışmaları Derneği (Hafıza Merkezi), Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA), Uluslararası Af Örgütü

Gözlemci toplantı alanına varış: 10:46

Gözlemci alandan ayrılma: 12:32

Gözlemci Vatan Emniyet'e varış: 13:41

Gözlemci Vatan Emniyet'ten ayrılma: 15:20

Hukuki durum:

Anayasa Mahkemesi (AYM), Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 25 Ağustos 2018 tarihinde düzenlemek istedikleri ve Beyoğlu Kaymakamlığı'nın yasaklama kararının ardından polislin sert müdahalesi ile engellenen 700. hafta buluşmasında gözaltına alınanlar arasında bulunan Cumartesi Anneleri/İnsanları'ndan Maside Ocak ve 700. hafta buluşmasına katılan İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şube Başkanı Gülseren Yoleri'nin bireysel başvurularını değerlendirerek kaymakamlık yasağı ve polislin sert müdahalesi ile Anayasa'nın 34. maddesinde garanti altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine hükmetti. AYM, [Maside Ocak başvurusunda](#) oy çokluğuyla aldığı kararının “yeni ihlallerin önlenmesi için” Beyoğlu Kaymakamlığı'na; [Gülseren Yoleri başvurusunda](#) oy birliği ile aldığı kararının ise Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine karar verdi.

Polis müdahalesine dayanak olan yasaklama kararında 700. hafta buluşması için bildirim yapılmamış olması gerekçe olarak öne sürülmüştü. AYM, kararında toplantı ve gösterilere yönelik müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının ve orantılı olduğunun ispatının gerektiğini hatırlattı. İdari makamların toplantı ve gösteri yürüyüşlerini otomatik olarak yasaklama yoluna gitmek yerine bu hakkın etkin kullanımını sağlamaya yönelik pozitif yükümlülükleri olduğunu hatırlatan AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın yaklaşık yirmi dört yıl boyunca belirli zaman ve yerde barışçıl bir toplanma gerçekleştirdiğine dikkat çekerek idarenin bu etkinliğin yapılacağına ilişkin olarak önceden bilgisi olmadığını iddia edemeyeceğine karar verdi. Ayrıca AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın “gözaltında kaybedilen yakınlarının bulunması ve kamuoyunda farkındalık yaratılması için oturma eylemi düzenlemek istemesinin demokratik bir toplumda saygı ile karşılanması gerektiği” tespitinde bulundu.

Toplantı öncesi duruma ilişkin notlar:

- Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın toplanma alanı olan Galatasaray Meydanı'na ilk gözlemci 10:46'da geldi. Gözlemcilerin bir kısmı Taksim Meydanı yönünden, bir kısmı da Tünel/Şişhane yönünden Galatasaray Meydanı'na geldi. Her iki yönden gelen gözlemciler, önceki haftalardan farklı olarak daha yoğun güvenlik önlemleri alınmış olduğunu tespit etti.
- Taksim Meydanı yönünden, Ağa Camii'nin önünden itibaren neredeyse tüm ara sokak girişlerinde gözaltı araçlarının ve tam teçhizatlı Çevik Kuvvetin bulunduğu; Tünel/Şişhane yönünden ise Hollanda Konsoloslğunun önünden başlayarak

Galatasaray Meydanı'na kadar artan şekilde bir polis yoğunluğu olduğu gözlemlendi. Galatasaray Meydanı'nda ise yine gözaltı araçları ile bir TOMA bulunuyordu.

- Meşrutiyet Caddesi'nin İstiklal Caddesi ile kesiştiği yerde bir adet, İstiklal Caddesi üzerindeki Simit Sarayı önünde bir adet, Şişhane tarafına doğru Zara mağazasının ilerisinde bir adet olmak üzere akordiyon bariyerlerin yerleştirilmiş olduğu görüldü. Akordiyon bariyerler kapalı konumdaydı.
- Galatasaray Meydanı'ndaki 50. Yıl Anıtı'nın etrafını çevreleyen ve haftanın her günü orada bulunan metal barikatların mevcut olduğu; barikatlarla kapatılan meydan içerisinde çok sayıda çevik kuvvet polisinin kalkanları ile hazır beklediği; meydan içerisinde 3 polis otobüsü ile 1 transporter tipi aracın bulunduğu, çevik kuvvet polisleri ve sivil giyimli polislerin bulunduğu gözlemlendi. (TEM, Beyoğlu Çevik Kuvvet ile İstanbul ve Beyoğlu Güvenlik Şube.) Polis otobüslerinden birinin ön camında "Gözaltı" yazılı bir A4 kağıdı olduğu görüldü. Ayrıca Yapı Kredi yayınlarının önünde de iki gözaltı otobüsünün ve yine bir transporter tipi polis aracının hazır bulunduğu belirlendi.
- Ayrıca, barikat içerisinde plastik biber gazı mermisi atabilecek silahlı bir polis, barikat önünde ise uzun namlulu silahlı iki polis görüldü. Önceki haftalara nazaran uzun namlulu silah taşıyan polislerin sayısında artış olduğu tespit edildi. Ağa Camii'nden Galatasaray Meydanı'na doğru ara sokaklarda konuşlanan polis grupları içerisinde uzun namlulu silah taşıyan polisler bulunuyordu.
- Alınmış olan güvenlik önlemlerinin yoğunluğu nedeniyle gözlemciler mülki amirlerce alınmış bir yasaklama kararı olup olmadığını kontrol etti. Saat 11:25 ve eylemin bitişinin ardından 13:30'da kontrol edilen Beyoğlu Kaymakamlığı'nın ve İstanbul Valiliği'nin internet sitelerinde yasaklama kararı görülmedi.
- Galatasaray Meydanı'na ilk varış saati olan 10:46 ile Cumartesi buluşmasının başlangıç saati olan 12:00 arasında meydanı gören noktalarda ve gruba yakın olarak gözlem yapıldı.
- Galatasaray Meydanı yakınlarında ambulans tespit edilmedi.
- Toplanma öncesinde, daha önceki Cumartesi Anneleri/İnsanları buluşmalarından tanınan kişilerin İstiklal Caddesi'nde beklerken sivil polislerce izlendikleri görüldü.

Toplantıya ilişki notlar:

- Toplanmanın başlangıç saatine doğru Galatasaray Meydanı'nda konuşlanan polis sayısının arttığı görüldü.
- Cumartesi Anneleri/İnsanları, avukatlar, İHD ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) temsilcileri ile hak savunucularının saat 11:48 itibariyle İstiklal Caddesi'nde Galatasaray Meydanı'na yakın yerlerde toplanmaya başladıkları gözlemlendi.
- Grup, 11:59 itibariyle Yapı Kredi Sanat'ın oradan Galatasaray Meydanı'na doğru yürümeye başladı, aynı anda çevik kuvvet polislerine "Kask giy" emri verildiği duyuldu, saat 12:00'de Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucularının etrafı iç içe iki çember olacak şekilde kalkanlı polislerle sarıldı. Saat 12:00'da dağılın anonsu duyuldu. Anonsta, Beyoğlu Kaymakamlığı'nın yasaklama kararı olduğu belirtildi. Anonsun iki kez tekrarlandığı duyuldu. Polis anonsunda "dağılın" uyarısı yapıldığı ancak dağılmaya izin verecek şekilde bir açıklık bırakılmadığı grubun etrafının tamamen sarıldığı görüldü. Basın mensupları, önceki haftalara nazaran daha sert bir şekilde gruptan uzaklaştırılarak ikinci çember dışına itildi.

- Bu sırada HDP'nin eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın, Cumartesi Anneleri/İnsanları için yazıp bestelediği "Direnen Anne" şarkısının çalınmaya başlandığı duyuldu.
- Saat 12:01'de bir gözaltı aracı kalkanlı polislerin yanına getirildi.
- Saat 12:02'de İstiklal Caddesi çift yönlü olarak tamamen yaya ve araç trafiğine kapatıldı, yaya geçişlerine izin verilmedi. Gruptan uzaklaştırılarak ikinci çember dışında tutulan basın mensupları daha sonra bu polis hattının da dışına itildi.
- Bir süre müdahale edilmeyen grubun içerisinde bulunan avukat Eren Keskin ve Gülseren Yoleri'nin emniyet amiri olduğu düşünülen kişilerle konuştuğu gözlemlendi. Keskin ve Yoleri'ye iki sayfalık bir yazının uzaktan gösterildiği, ikinci sayfanın alt kısmının işaret edildiği gözlemlendi. İki sayfalık yazı avukatlara verilmedi.
- 12:04 itibariyle gözaltı işlemi başladı, gözaltı işlemi öncesinde veya yapılırken grubun direnmediği görüldü. Yasal şartları oluşmamasına rağmen (Ceza Muhakemesi Kanunu Madde 93) grubun ters kelepçe yapılarak gözaltı aracına bindirildiği gözlemlendi. (Gözaltına alınan kişilerle emniyette yapılan görüşmelerde sağlık raporu olan Sebla Arcan hariç 12 kişiye ters kelepçe yapıldığı öğrenildi.)
- Polis aracına bindirilmeden önce gözaltına alınan kişilere üst ve çanta araması yapıldı.
- İlk gözaltı aracı saat 12:11'de Galatasaray Meydanı'ndan ayrıldı. Müdahale sırasında herhangi bir ilk yardım aracı/ekibi tespit edilemedi.
- Gözaltına alınanlar araca bindirilirken İstiklal Caddesi araç trafiğine açıldı, yayaların geçebilmesi için polis kalkanlarıyla İstiklal Caddesi'ni iki-üç kişinin geçebileceği genişlikte bir yaya yolu/koridoru açıldı.
- Gözaltı aracına 13 kişinin bindirildiği görüldü. Saat 12:12 itibariyle ikinci bir gözaltı aracı getirildi. Gözaltı aracı hareket ettikten sonra grupla birlikte olan ancak grupla birlikte gözaltına alınmayan Halkların Demokratik Partisi İstanbul milletvekili Musa Piroğlu bir süre polis çemberi içerisinde tek başına tutuldu. Bir polis amirinin Piroğlu'nun milletvekili olduğu yönündeki uyarısı üzerine gözaltı aracı geri çekildi.
- 12:27 itibariyle Çevik Kuvvet'in alanı terk etmeye hazırlandığı, 12:32'de ise akordiyon bariyerlerin ve polis kalkanlarının araçlara yüklenerek meydandan taşındığı görüldü.
- Gözaltına alınanların sağlık kontrolü ve sonrasında nereye götürülecekleri söylenmedi.
- İHD avukatlarından gözaltına alınanların önceki haftalarda olduğu gibi Vatan Emniyet Güvenlik Büro'ya götürülecekleri öğrenildi ve avukat olan gözlemciler İHD avukatları ile birlikte Vatan Emniyet'e gitti.

Gözaltına ilişkin notlar:

- İHD'nin 2 avukatı ve Hafıza Merkezi'nin 1 avukatından oluşan toplam 3 avukatlık grup saat 13:41'de Vatan Emniyet'e vardı. TİHV'in 1 avukatı da aynı zamanda geldi. Görevliler tarafından gözaltına alınanların henüz getirilmedikleri, bekleme salonunda beklenmesi gerektiği söylendi.
- Saat 14:08'de gözaltına alınanların getirildiği söylendi ve ifadelerin alınması için avukatların kayıt yaptırması istendi. Kayıt yaptırılarak güvenlik şubeye gidildi. Gözaltı aracında bulunanlar kadınlar güvenlik şubeye getirildi.
- Saat 14:12'de avukat görüşme odasına alınmadan önce gözaltına alınanlar arasında bulunan avukatların (Eren Keskin ve Gülseren Yoleri) sadece kimlik tespitlerinin yapılacağı, diğerlerinin "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na

muhalefet” suçu uyarınca ifadelerinin alınacağı ve ifadelerin alınmasından sonra herkesin serbest bırakılacağı iletildi.

- Avukatlara savcı görüşme tutanağı gösterilmedi, gözaltı sonrasında kolluk tarafından tutulan tutanak gösterildi.
- Gözaltı sonrasında tutulan tutanakta, “24 Kasım 2022 tarihli ve E85840981-010.07.01-333845 sayılı [Valilik Emir yazısına](#) istinaden 5442 sayılı İl İdare Kanununca İstiklal Caddesi tamamı üzerinde hiçbir Etkinlik, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü vb. organizasyonların yasak olduğu ve Beyoğlu Kaymakamlığının 12/05/2023 tarih ve E-34255955-81381-2023050917382670715 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Yasaklama konulu yazısı” ibaresi geçmekteydi. Bu ibareden Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın barışçıl toplantısının 13 Kasım 2022 tarihinde İstiklal Caddesi’nde gerçekleştirilen bombalı saldırıdan 11 gün sonra İstanbul Valiliği’nce yayınlanan genel emir uyarınca verilmiş olan Beyoğlu Kaymakamlığı’nın 12 Mayıs 2023 tarihli yasaklama kararıyla engellendiği anlaşıldı.
- İfadelerin alınmasından önce avukat görüşme odasında tahmini olarak 10 dakika görüşüldü. Bu görüşmede Sebla Arcan haricinde herkese ters kelepçe yapıldığı, muayeneye kadar ters kelepçelerinin açılmadığı, araçta polislerle birlikte toplam 34 kişi olduğu, polislerin bir kısmının ayakta seyahat ettiği, gözaltı aracının çok havasız olduğu öğrenildi.
- İlk grubun ifade işlemlerinin tamamlanmasından sonra saat 14:40’ta gözaltına alınan erkeklerden oluşan ikinci grup avukat görüşme odasına getirildi; tahmini olarak 10 dakika görüşüldü. Görüşme sırasında, saat 14:43’te görüşme odasının penceresinden ifade işlemleri tamamlananların transporter tipi bir araca doğru götürüldükleri görüldü. İkinci grubun ifade işlemleri devam ederken bu aracın emniyet otoparkından ayrıldığı tespit edildi.
- Emniyet sorgusunda gözaltına alınanlara “20.05.2023 günü Beyoğlu Kaymakamlığı’nın Yasaklama Kararı tarafınıza tebliğ edilerek dağılmanız yönünde tüm uyarılara rağmen gerçekleştirmiş olduğunuz eylem sonucunda 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet suçundan yakalandınız” şeklinde soru yöneltildi. Gözaltına alınanlar kendilerine karar tebliğ edilmediğini beyan etti. İfadelerin alınmasının hemen öncesinde avukatlar Kaymakamlık internet sitesini kontrol etti ve internet sitesinde söz konusu yasaklama kararının bulunmadığını tespit etti. Gözaltına alınanların avukatlarına da gözaltı işlemi öncesinde ya da daha sonraki aşamalarda bir yasak kararı tebliğ edilmedi.
- Tüm ifade işlemleri 15:20’de tamamlandı. Vatan Emniyet’ten çıkıldı ve İHD İstanbul Şube’ye gidildi.

Gözaltına alınan kişilerin tam listesi:

1. İrfan Bilgin
2. Gülseren Yoleri – Avukat, İHD İstanbul Şube Başkanı
3. Eren Keskin – Avukat, İHD Genel Başkanı
4. Ümit Efe – TİHV İstanbul Temsilcisi
5. Leman Yurtsever
6. Sebla Arcan
7. Hanife Yıldız
8. Hasan Karakoç
9. Hünkar Hüdai Yurtsever

10. Ali Ocak
11. Besna Tosun
12. Nazım Hikmet Richard Dikbaş
13. Tayland Bekin

Gözaltı sonrası:

- Gözaltına alınanların emniyet ifadeleri öncesinde Bayrampaşa Devlet Hastanesi'ne götürüldüğü; emniyetteki ifade işlemlerinden sonra ise gruplardan birinin Bakırköy, diğerinin de Bağcılar Devlet Hastanesi'ne götürüldüğü ve oradan serbest bırakıldıkları öğrenildi.

Basın toplantısı:

- Gözaltı araçlarının ayrılmasından sonra, gözlemcilerin bir kısmı 13:00'te İHD İstanbul Şube'ye gitti. Burada 14:00'te düzenlenecek basın açıklaması öncesi her hafta şube binası önünde hasta tutuklu ve hükümlülere dikkat çekmek amacıyla gerçekleştirilen "F Oturması"nda kayıp yakınlarından Maside Ocak'ın söz aldığı görüldü. Ocak, Galatasaray Meydanı'ndaki engellemeye değinirken Kaymakamlık ve Valilik nezdinde yaptıkları başvurulara yanıt alamadıklarını vurgulayarak duruma tepki gösterdi.
- Yine gruptan bir kişinin de Galatasaray Meydanı'ndaki gözaltılara tepki göstermesi üzerine sokakta bulunan Çevik Kuvvet'in çember içine alma talimatı ile hareket ettiği gözlemlendi.
- Çevik Kuvvet polisi hızlı bir şekilde grubun etrafını sararken, gazetecilerin alandan uzaklaştırıldığı görüldü.
- Müdahale sırasında İHD İstanbul Şubesi'nin bulunduğu Çukurlu Çeşme Sokağı polis tarafından yaya ve araç geçişine kapatıldı.
- Polis, grupta yer alan kişileri İHD İstanbul Şube binasına girmeye zorladı.
- Bir müddet karşılıklı tartışmaların devam etmesinin ardından emniyet güçlerinin geri çekilmesi ile tansiyon düştü.
- 14:00'te basın açıklaması düzenlendi. Basın açıklaması sırasında salonda İHD üye ve çalışanları, kayıp yakınları, Uluslararası Af Örgütü, Hafıza Merkezi, MLSA temsilcileri ve gazeteciler bulunuyordu.
- 947. hafta için hazırlanan basın açıklamasının okunmasının ardından söz verilen gözlem heyetinden bir temsilci de izleme sonuçlarını aktardı.

Ek notlar:

- Görüşülen gazeteciler ve kayıp yakınları, 20 Mayıs tarihli 947. hafta buluşması için alınan yoğun güvenlik önlemlerinin bu buluşmanın İHD İstanbul Şubesi Gözaltında Kayıplara Karşı Komisyon ve TİHV tarafından açıklanan 17-31 Mayıs Kayıplar Haftası etkinlik programında yer almasından kaynaklanmış olabileceği yorumunu yaptı. Ancak Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın kamuoyuna yönelik bu yönde bir katılım çağrısı olmadığı öğrenildi.
- Cumartesi Anneleri/İnsanları, AYM'nin Maside Ocak kararının ardından ilk kez 8 Nisan 2023 tarihinde gerçekleştirdikleri 941. hafta buluşması için Galatasaray Meydanı'na çıkmış ve polis engeliyle karşılaşarak gözaltına alınmıştı. Cumartesi

Anneleri/İnsanları, 8 Nisan gününden bu yana geçen yedi hafta boyunca 13 Mayıs Cumartesi günü hariç her cumartesi günü barışçıl eylemlerini gerçekleştirmek için Galatasaray Meydanı'na çıkmaya devam etti. Bu süreçte sadece bir kez gözaltına alınanlardan bazılarında ters kelepçe uygulandığı gözlemlendi. Ancak 947. hafta buluşması sırasında sağlık raporu bulunan Sebla Arcan hariç herkes ters kelepçe yapılarak gözaltına alındı. Ters kelepçe uygulaması öncesinde gözaltına alınanların diremediği, dolayısıyla kolluğun yasalarda (2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ile 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu) tanımlanan zor kullanma şartı oluşmadığı, ancak buna rağmen kolluğun ters kelepçe uygulaması yaptığı gözlemlendi.